

N:o 9.

Ank. till Riksd. kansli den 18 februari 1897, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar af förordningen angående patent den 16 maj 1884, dels ock väckt motion om ändrad lydelse af 25 § i samma förordning.

Genom proposition, n:o 16, af den 9 nästlidne januari har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bifogade, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om ändring i vissa delar af förordningen angående patent den 16 maj 1884.

Häri genom förordnas, att 3 och 25 §§ i förordningen angående patent den 16 maj 1884 skola erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

Uppfinning må ej anses såsom ny, om den, innan ansökan om patent derå inkommit till patentmyndigheten, redan blifvit så beskrifven i allmänt tillgänglig tryckt skrift eller så öppet utöfvad, att sakkunnig person kan med ledning af derigenom vunna upplysningar

utöfva uppfinningen, eller om dess föremål ej väsentligen skiljer sig från alster eller tillverkningssätt, som förut blifvit sålunda känt.

Har uppfinning blifvit förevisad å internationel utställning, må dock den omständigheten, att uppfinningen dervid eller sedermera blifvit känd genom trycktskrift eller genom uppfinningens utöfning, icke utgöra hinder för patents meddelande, så framt ansökan derom inkommer inom sex månader efter det uppfinningen utställdes.

25 §.

Med afseende å uppfinning, skyddad i stat, som för här i riket patenterad uppfinning gör motsvarande medgifvande, eger Konungen förordna:

att om någon här i riket sökt patent å en uppfinning före utgången af viss tid, som kan i förordnandet bestämmas antingen till högst sju månader från det han i den främmande staten sökte skydd för samma uppfinning eller till högst tre månader från det vederbörande myndighet der kungjorde, att sådant skydd meddelats, då må den här i riket gjorda ansökningen i förhållande till andra ansökningar äfvensom med hänsyn till sådant hinder mot patents meddelande, som i 3 § omförmäles, betraktas så, som vore den gjord samtidigt med ansökningen i den främmande staten.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1898.

Då de i föreliggande proposition, hvilken af båda kamrarna till lagutskottet hänvisats, innefattade ändringsförslag synas utskottet väl egnade att afhjelpa de med nuvarande lagstiftning förenade svårigheter i afseende å afslutande af patentkonventioner med vissa främmande länder, hemställer utskottet, som mot de föreslagna ändringarne i öfrigt icke funnit något att erinra,

1) att ifrågavarande proposition må af Riksdagen antagas.

I sammanhang med ofvanberörda proposition har utskottet till behandling förehaft en af herr de Laval i Första Kammaren väckt motion, n:o 40, åsyftande ändring af 25 § i nu gällande patentförordning.

I sin framställning påpekar motionären till en början, att till följd af vissa bestämmelser i den nya tyska varumärkeslagen af den 21 maj 1894 det torde varda nödvändigt för vårt land att söka med Tyskland träffa öfverenskommelse till ömsesidigt skydd för den industriella eganderrätten, och omnämner, att Tyskland i sådant afseende upprättat statsfördrag med Schweiz, Italien, Österrike-Ungern med flere länder.

Derefter fortsätter han:

«Ett fördrag af sådant innehåll som det tysk-italienska eller tysk-schweiziska skulle för vår industri, äfven i andra afseenden än endast varumärkeskyddet, vara af synnerlig vikt. Enligt dessa fördrag medför utöfning i det ena landet af en i båda länderna patenterad uppfinning skydd för patentet äfven i det andra landet. En sådan öfverenskommelse kan emellertid icke träffas utan att den svenska patentlagen i vissa afseenden ändras.

En ändring af vår patentlag i den rigtning, att en konvention kunde åstadkommas, hvarigenom en svensk, som erhållit patent i Tyskland, icke skulle vidare vara tvungen att sjelf bedrifva tillverkningen inom Tyskland, utan att utöfningen af fabrikationen i hemlandet skulle vara tillräcklig för att skydda honom mot faran att förlora sitt patent i Tyskland, torde utan tvifvel medföra de mest afsevärda fördelar för den svenska uppfinnareverksamheten och för den svenska industrien.

Svenska uppfinnareföreningen, som i sig innesluter de flesta mera betydande uppfinnare här i landet, har i ett till kongl. patentbyrån den 5 oktober 1895 afgifvet yttrande varmt förordat en åtgärd i antydda rigtning; och kongl. patentbyrån har i ett underdånigt utlåtande den 17 oktober 1895 anfört angående denna fråga bland annat följande: I tyska patentlagens 11 § stadgas, bland annat, att ett patent efter tre års förlopp kan upphävas, om patenthafvaren underlåter att i Tyskland bringa uppfinningen i nödigt omfång (in angemessenem Umfange) till utöfning eller åtminstone gör allt, som är erforderligt för att säkerställa en dylik utöfning. Uttrycket är något sväfvande, men af tillgängliga kommentarier och prejudikat synes framgå, att det är den inhemska industriens och den inhemska konsumentens behof, som bör läggas till grund för frågans bedömande. En sådan uppfattning lemnar naturligtvis ganska fritt spelrum åt den dömande myndighetens uppskattning af hvad som bör anses erforderligt för att en uppfinning skall anses behörigen utöfvad i Tyskland. De tyska rättsfall, om hvilka

patentbyrån eger kännedom, synas häntyda på en ganska stor sträng-
het vid bedömande af dylika frågor samt att utöfningstvånget ålägger
patenthafvarne i Tyskland långt tyngre förpligtelser än här i riket, der,
så vidt patentbyrån har sig bekant, icke någonsin talan väckts om ett
patents upphäfvande på grund af försummad utöfning af den paten-
terade uppfinningen. I Tyskland lär man det oaktadt kommit till in-
sigt om, att de olägenheter och kostnader, hvilka utöfningstvånget åläg-
ger patenthafvarne, äro långt större än de förmåner, hvilka genom det-
samma tillskyndas den inhemska industrien. Denna uppfattning delas
ock fullständigt af patentbyrån, som i öfrigt vid flera föregående till-
fällen tillåtit sig att i underdånighet som sin mening uttala, att ut-
öfningstvånget icke motsvarar sitt ändamål, samt ifrågasatt dess ut-
bytande mot s. k. licenstväng. Intet torde för öfrigt vara mera be-
lysande för det nuvarande utöfningstvångets ringa betydelse för den
svenska industrien än den här ofvan redan antydda omständigheten,
att, ehuru enligt patentförordningens 19 § en hvar eger befogenhet att
väcka talan om ett patents upphäfvande på grund af försummad ut-
öfning af den patenterade uppfinningen, likväl hittills, så vidt bekant
är, icke någon rättegång med sådant syfte här i landet förekommit.
Med hänsyn till de obestämda ordalag, hvarmed patentförordningens
15 § angifver den omfattning, i hvilken en patenterad uppfinning måste
utöfvas inom riket, för att patentet ej skall anses förverkadt, lär man
väl näppeligen kunna göra gällande, att icke tillfällen till dylika rätte-
gångar förefunnits, derest den svenska industrien haft behof af tvångs-
medel för att komma i åtnjutande af de uppfinningar, hvilka erfordrats
för dess behöriga utveckling. Förhållandet är i öfrigt så mycket an-
märkningsvärdare, som, enligt hvad patentbyrån vid föregående tillfällen
framhållit och ytterligare haft tillfälle konstatera, den endast af patent-
förordningens föreskrift framkallade utöfningen af en patenterad upp-
finning i de flesta fall blott är en skenbild af hvad med nämnda före-
skrift åsyftas och på grund häraf näppeligen skulle af domstol god-
kännas såsom sådan utöfning, som i patentförordningens 15 § afses.

Af hvad patentbyrån sålunda andragit framgår, hvad som för
öfrigt är af hvarje praktisk man, som sysselsätter sig med industri och
upppinnareverksamhet, väl bekant, nemligen att det s. k. utöfnings-
tvånget beträffande patenterad uppfinning, sådant detta tvång är i vår
lagstiftning bestämdt, är af ingen praktisk betydelse.

Vid sådant förhållande förfaller också den invändning mot en
öfverenskommelse med Tyskland af här åsyftad art, som ligger deri,
att en tysk skulle kunna här i landet i stor mängd försälja af honom

i Tyskland och här patenterade, men i Tyskland tillverkade föremål, utan att det svenska arbetet skulle tillgodokomma ens arbetslörens förmåner. Till följd af våra föreskrifter om utöfningsstämningen blir ett sådant tillvägagående i allt fall möjligt. Men för en svensk patentegare i Tyskland ställer sig saken helt annorlunda. Enligt i Tyskland gällande praxis skall en patenterad uppfinning, för att fortfarande vara skyddad, der utöfvas i sådan omfattning, att den tyska marknadens hela behof kan anses tillgodosedt. Deraf följer, att en svensk, som lyckats göra en god uppfinning, som är begärlig i marknaden, måste, för att i Tyskland få njuta frukten af sitt arbete, der anlägga fabriker i måhända mycket stor omfattning i stället för att här tillverka och härifrån utföra sin vara till det andra landet. Nu antydda förhållande är icke teoretiskt uppkonstrueradt, utan grundar sig uppgiften derom på egen vunnit erfarenhet.»

Derefter erinrar motionären om den af Kongl. Maj:t till Riksdagen aflåtna, här ofvan omförmälda proposition, hvari jemväl ifrågasattes ändrad lydelse af 25 § i gällande patentförordning.

Efter att såsom sin mening hafva uttalat, att det för ernående af det utaf motionären angifna syfte torde vara erforderligt, att Kongl. Maj:t må ega att i förevarande hänseende förordna jemväl, att, om någon, som i den främmande staten åtnjuter skydd för en här i riket patenterad uppfinning, fullgjort hvad i den främmande staten är för skyddets bibehållande föreskrifvet, hans underlåtenhet att här i riket utöfva uppfinningen icke må anses medföra den för sådan underlåtenhet eljest här stadgade påföljd, hemställer motionären, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att 25 § i kongl. förordningen angående patent den 16 maj 1884 skall hafva följande förändrade lydelse:

Med afseende å uppfinning, skyddad i stat, som för här i riket patenterad uppfinning gör motsvarande medgifvande, eger Konungen förordna:

1) att, om någon här i riket sökt patent å en uppfinning före utgången af viss tid, som kan i förordnandet bestämmas antingen till högst sju månader från det han i den främmande staten sökte skydd för samma uppfinning eller till högst tre månader från det vederbörande myndighet der kungjorde, att sådant skydd meddelats, då må den här i riket gjorda ansökningen i förhållande till andra ansökningar äfvensom med hänsyn till sådant hinder mot patentets meddelande, som i 3 § omförmäles, betraktas så, som vore den gjord samtidigt med ansökningen i den främmande staten;

2) att, om någon, som i den främmande staten åtnjuter skydd

för en här i riket patenterad uppfinning, fullgjort hvad i den främmande staten är för skyddets bibehållande föreskrifvet, hans underlåtenhet att här i riket utöfva uppfinningen icke må anses medföra den för sådan underlåtenhet eljest här stadgade påföljd.

Motionären har, såsom synes, i sitt förslag upptagit den i Kongl. Maj:ts förberörda proposition innefattade ändring af patentförordningens 25 §. I denna del erfordrar alltså motionärens framställning intet särskildt yttrande, då utskottet tillstyrkt den i propositionen ifrågasatta ändringen af omförmälda paragraf.

Hufvudsyftet med motionen har ock varit ett helt annat än det, som vinnes genom bifall till motionen endast i hvad densamma är af samma innehåll som Kongl. Maj:ts förut omhandlade proposition. Detta hufvudsyfte angifves i det af motionären föreslagna 2 mom. af patentförordningens 25 §. Här har motionären föreslagit införande af en bestämmelse, som i sig innebär afskaffande af det s. k. utöfningstvånget för vissa närmare angifna fall. Sålunda skulle — under förutsättning, att den, som i Sverige fått sig patent beviljadt, bereddes motsvarande fördel — en innehafvare af i utlandet beviljadt patent, efter att här i riket hafva å uppfinningen i fråga förvärfvat patenträtt, vara befriad från skyldigheten att här i landet bringa uppfinningen till utöfning, såvida han uppfylde de i det främmande landet stadgade villkoren för patenträttens bibehållande.

Det ligger i öppen dag, att en bestämmelse, sådan som den föreslagna, skulle åt uppfinnare och andra innehafvare af uppfinnarerätt bereda högst väsentliga fördelar, och från denna synpunkt finnes intet att mot motionärens förslag erinra.

Frågan gäller alltså, huruvida bestämmelsen kan anses förenlig med det samhälleliga intresse, som utgör grunden för utöfningstvånget, intresset af uppfinningars tillgodogörande inom den inhemska industrien.

Motionären har härutinnan påstått, att så skulle vara fallet. Utöfningstvånget, sådant det i vår lagstiftning vore bestämdt, skulle nemligen sakna all praktisk betydelse, till stöd hvarför motionären åberopar den omständigheten, att talan om ett patents upphäfvande på grund af försummad utöfning aldrig här i landet blifvit anhängiggjord.

Det vill likvisst synas utskottet, som om motionärens slutsats vore något förhastad.

Den af motionären anförda omständighet torde nemligen ingalunda för alla fall bero derpå, att det från synpunkten af samhällets intresse varit likgiltigt, huruvida en uppfinning bragtes till utöfning inom landet eller ej; lika ofta torde förhållandet hafva haft sin förklaringsgrund deri, att utöfningstvånget fyllt sin bestämmelse: att framkalla utöfning af en uppfinning inom den inhemska industrien.

Detta sista är så mycket mera sannolikt, som vid flera tillfällen anförts klagomål öfver de tunga förpligtelser, som utöfningstvånget ålade uppfinnarne.

Vore motionärens påstående grundadt, skulle dylika klagomål ej hafva förekommit.

För alla händelser står det fast, att bestämmelsen om utöfnings tvång skyddar det allmänna intresset så till vida, att densamma bereder möjlighet för den inhemska industrien att tillgodogöra sig en uppfinning.

Denna möjlighet bör, enligt utskottets tanke, ej under några omständigheter uppgifvas.

Väl må medgifvas, att den form af utöfningstvång, som vår lag känner — skyldighet att inom viss tid bringa en uppfinning till utöfning, vid äfventyr af patenträttens totala förverkande — i många fall verkar allt för betungande för uppfinnarne, och 1896 års Riksdag visade sig hylla denna uppfattning, då densamma beslöt att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida, der patenthafvare efter utgången af den tid, inom hvilken det enligt 15 § i patentförordningen åligger honom att bringa sin uppfinning till utöfning inom riket, icke vill eller kan föranstalta om sådan utöfning, det meddelade patentet likväl äfven derefter må under därför stadgad tid fortfarande anses gällande under vilkor att patenthafvaren förklaras skyldig att mot skäligen ersättning upplåta en uppfinning till utöfning af den, som önskar att inom landet sådan företaga, samt, derest en dylik lättnad i det s. k. utöfningstvånget anses utan skada för den inhemska industrien kunna medgifvas, förelägga Riksdagen förslag till i sådant syfte erforderliga förändringar i patentförordningen.

Ett bifall till motionärens förslag skulle emellertid lätteligen kunna leda till betänkliga följder för den inhemska industrien. Icke nog dermed, att innehafvare af patent å i utlandet gjorda uppfinningar skulle befrias från skyldigheten att inom Sverige bringa uppfinningar till utöfning; äfven svenska uppfinnare skulle lätteligen kunna undan-

draga den inhemska industrien sina uppfinningar. För sådant ändamål behöfde en uppfinnare endast att å sin uppfinning förvärfva patenträtt i ett land, der såsom exempelvis i Nordamerikas förenta stater intet utöfningstvång finnes, ty med den affattning motionären gifvit åt sitt förslag, skulle, under förutsättning att patentkonvention afslutats, uppfinnaren i sådant fall ega att utan utöfning här i landet tillgodonjuta patenträtt. Bestämmelsen om utöfningstvånget komme då att blifva helt och hållet illusorisk.

Med allt behjertande af de fördelar, som för innehafvare af patenträtt skulle genom bifall till motionärens förslag uppstå, kan utskottet alltså, af omtanke för den svenska industriens gynsamma utveckling, ej tillstyrka motionärens framställning härutinnan.

Med stöd af det anförda hemställer utskottet alltså:

2) att herr de Lavals ifrågavarande motion, i hvad densamma öfverensstämmer med Kongl. Maj:ts ofvanberörda proposition, må anses besvarad genom Riksdagens beslut i anledning af utskottets här ofvan under 1) gjorda hemställan; samt

3) att herr de Lavals motion i öfrigt icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 februari 1897.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Herr *Ohlsson* har begärt få här antecknadt, att han i anseende till erhållen ledighet från riksdagsgörömalen icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
